3. Nacionalna konferencija sa međunarodnim učešćem
Fakultet tehničkih nauka u Čačku, 25-27. Septembar 2015.

3rd National Conference With International Participation
Faculty of Technical Sciences in Čačak, 25-27. September 2015.

UDK: 371.26:004.4 Stručni rad

OCENJIVANJE KORIŠĆENJEM MUDLA – MOTIVACIJA ZA UČENJE

EVALUATION USING MOODLE – MOTIVATION FOR LEARNING

Natalija Diković
OŠ „Petar Leković“ Požega
dikovicnatalija@gmail.com

Apstrakt: *U cilju povećanja postignuća učenika potrebno je iskoristiti sve mogućnosti koje pruža sistem obrazovanja. Ovaj rad predstavlja razmatranje mogućnosti i opravdanosti uvođenja dodatnog načina ocenjivanja, korišćenjem mudl platforme za učenje, koji bi motivaciono uticao na učenike. Polazeći od ove pretpostavke vršeno je istraživanje anketiranjem 168 učenika sedmog i osmog razreda OŠ „Petar Leković“ u Požegi. Analizirajući rezultate ankete utvrđeno je da, kod veoma velikog procenta anketiranih učenika, visina ocene utiče na količinu angažovanja u procesu sticanja znanja. Odgovori učenika i rezultati koje postižu ocenjivanjem na mudlu u potpunosti podržavaju mogućnost da se ovaj oblik ocenjivanja uvede kao dodatak ostalim metodama, koje su već zastupljene u školama.*
Ključne reči: *Ocenjivanje, motivacija, mudl, postignuća.*

Abstract: *In order to increase students' achievement you need to take advantage of all the opportunities provided by the education system. This paper presents a review of possibilities and feasibility of introducing additional ways of evaluation, using the Moodle learning platform, which would motivational influence on students. Assuming this was researched by interviewing 168 seventh and eighth grade of elementary school "Petar Lekovic" in Pozega. Analyzing the results of a survey it was found that, in a very large percentage of the pupils surveyed, estimates of height affects the amount of engagement in the process of acquiring knowledge. Student responses and results achieved by the appraisement of the Moodle fully supports the possibility that this form of assessment is introduced as an adjunct to other methods, which are already represented in the schools.*
Key words: *Assessment, motivation, Moodle, achievements.*

1. UVOD

Ocenjivanje je sastavini deo nastavnog procesa. To je stalan proces praćenja napredovanja učenika tokom obrazovanja. Zakonom je regulisan način osenjivanja u školama ali postoji niz faktora koji utiču na formiranje ocene učenika. Ocena ima različite funkcije: pedagoške, psihološke i socijalne.

Pedagoške funkcije ocenjivanja su: informativna, evaluativna i instruktivna. Informativna se sastoji u davanju povratnih informacija učeniku o ostvarenom postignuću. Evaluativna predstavlja poređenje ostvarenih rezultata sa unapred definisanim kriterijumima, gde se poređenje može vršiti: prema ranijim postignućima učenika, kao ostvareni lični napredak, sa postignućima ostalih učenika ili kao poređenje sa zadatim ishodima. Instruktivni aspekat je usmeravanje pažnje učenika na sadržaje koji su važni. „ Osnovna pretpostavka za efikasno praćenje napredovanja učenika jeste da i učenik razume koji ishod treba da postigne i koji su kriterijumi uspeha.“ [1]

Psihološke funkcije ocenjivanja su: motivaciona i razvojna. Unutrašnja motivacija je najbolji put ka većim postignućima. Učenike treba stalno motivisati da sebi postavljaju više ciljeve koji će aktivirati kognitivne i metakognitivne procese, što je i razvojna funkcija ocenjivanja.

Sociološke funkcije odnose se na privilegije, uslovljene većim privilegijama, u društvu.
Ocenjivanje može biti:

- usmeno
- pismeno
- posmatranjem i praćenjem
- samoocenjivanje
- kooperativno ocenjivanje
- portfolio i sl.

Svaki od ovih oblika ocenjivanja ima svoje prednosti i nedostatke ali stalnim praćenjem i različitim metodama ocenjivanja dobija se objektivnija ocena. Objektivnost je veoma važna jer učenik stiče pravu informaciju o svom napredovanju i položaju u odnosu na ostale učenike i postavljene kriterijume i standarde.

Ne ulazeći dublje u prednosti i nedostatke različitih metoda ocenjivanja, obratimo pažnju kako ćemo, mi nastavnici, omogućiti učenicima da što lakše i brže dobiju povratne informacije a ujedno im olakšamo proces sticanja novih znanja, koristeći moderne informacione tehnologije, sa nizom alata koji ovaj proces olakšavaju.

2. MOGUĆNOST OCENJIVANJA KORIŠĆENJEM MUDLA

Učionica je mesto gde nastavnik ima najbolju sliku o napredovanju svakog učenika. Za praćenje aktivnosti na času, usmeno izlaganje, debate, diskusije i sl. učionica je gotovo nezamenljiva. Veliki problem, međutim, predstavlja nedostatak vremena i objektivnost

nastavnika, koja se dovodi u pitanje usled različitih faktora. Savremene IKT predstavljaju odličnu dopunu time što omogućavaju i olakšavaju skoro sve oblike ocenjivanja. Jedan od veoma uspešnih platformi za učenje je mudl, koji sa velikim izborom različitih mogućnosti, omogućava praćenje postignuća učenika u svakom trenutku.

Pismeno ocenjivanje može se vršiti korišćenjem elektronskih testova, sa velikim brojem različitih tipova zadataka. Prednost ovih testova je što se mogu više puta ponavljati, dopunjavati, pitanja potkrepiti video zapisima i animacijama, što je interesantnije za učenike, a oni gotovo trenutno imaju povratnu informaciju o ostvarenom rezultatu. U cilju olakšavanja sticanja znanja može se dati mogućnost izrade zadataka više, čak i neograničen, broj puta. Mogu se postaviti uslovi, način ocenjivanja, dati precizna uputstva i kriterijume, koji učenik može isčitavati neograničen broj puta sve dok mu ne bude potpuno jasno šta se od njega traži. Mogu se formirati testovi za različite grupe učenika sa svim specifičnostima i standardima i dodeliti svakoj grupi posebno.Testovi se mogu raditi u bilo koje vreme, u školi ali i kod kuće a mogu se i vremenski ograničiti.

Posmatranje i praćenje napredovanja učenika je, korišćenjem mudla, višestruko omogućeno i pregledno. Nastavnik ali i sam učenik veoma lako može videti sve aktivnosti koje je učenik imao sa tačnim vremenom, vrstom zadataka ili nastavnih sadržaja koje je posetio. Može se tačno prepoznati koje su lekcije, ili njihovedelove, učenici teže razumeli, što je za nastavnike veoma važna informacija da bi se na njih ponovo vratili i pojasnili ih.

Samoocenjivanje je veoma važno za razvoj učenika tako što razvija sposobnost procenjivanja svog položaja u odnosu na druge učenike ili postavljene kriterijume. To mu daje mogućnost aktiviranja unutrašnje motivacije za sticanjem bolje pozicije i pokreće metakognitivne procese, koji će mu olakšati svaki ponovljeni slučaj rešavanja postavljenih zadataka, koje je započeo na času. Mudl omogućava ovakav način ocenjivanja kao i mogućnost da učenik vidi i uporedi svoju ocenu sa ocenom nastavnika i ostalih učenika , koji su ocenjivali njegov rad.

Samoprocena je osnov za ocenjivanje drugih učenika. Postoji više opcija kojima nastavnik, u mudlu, omogućava kooperativno ocenjivanje. Najčešće se koristi forum za komentare ili brojčane ocene, mada postoje i druge mogućnosti.

Mudl je veoma podesan za formiranje i čuvanje portfolia, tako što su svi radovi učenika sačuvani, bez bojazni da će se izgubiti, i može im se pristupiti sa bilo kog mesta u bilo koje vreme. Na jednom mestu nalaze se svi radovi, bez obzira kada su urađeni, što olakšava upoređivanje i odabir onih koji će biti sastavni deo portfolia. Procenjivanjem svojih radova učenik se postepeno uvodi u realan život, u kom vlada otvorena konkurencija. Da bi zaslužili određeno mesto u društvu moraju znati šta se od njih traži, kakve rezultate moraju postići i sa čim će se predstaviti budućem poslodavcu.
Uz jasno i pravilno definisanje kriterijuma ocenjivanja subjektivnost nastavnika u ovom procesu je svedena na minimum.

3. ISTRAŽIVANJE

Okvir nacionalnog kurikuluma predviđa različite vrste kompetencija (kompetencija za učenje, odgovorno učešće u demokratskom društvu, estetička kompetencija, komunikacija, odgovoran odnos prema okolini, odgovoran odnos prema zdravlju, preduzimljivost i orijentacija ka preduzetništvu, rad s podacima i informacijama, rešavanje problema, saradnja i digitalna kompetencija) koje bi učenici trebalo da steknu posle završene Osnovne škole. Očigledno je da sve ovo zahteva veliki rad i učenika i nastavnika. Da bi učenici postigli što bolje rezultate najvažnija je unutrašnja motivacija. Jedan od načina da se ova motivacija poveća je direktno učešće učenika u ocenjivanju.

Hipoteza

Visina ocene motiviše učenike da više uče i postižu bolje rezultate. Omogućavanjem različitih načina ocenjivanja, uz veće učešće učenika i koristeći IKT alate učenici će se više truditi i više učiti. Ovakvo učenje nije samo "učenje za ocenu" već se većim zalaganjem stiču znanja i veštine potrebne za život i rad u realnim uslovima.

Cilj istraživanja

Da bi se potvrdila pretpostavka da učenici žele da dobiju što višu ocenu i da bi rado prihvatili mogućnost da je sami popravljaju vršeno je istraživanje 168 učenika sedmog i osmog razreda OŠ „Petar Leković" u Požegi.

Analiza ankete

Prvi deo ankete prikazuje odnos učenika prema sticanju znanja i sadrži pitanja o količini vremena, razlozima i izvorima znanja koje učenici koriste učeći kod kuće.

1. **Koliko vremena dnevno provodiš učeći kod kuće?**

oko 1 sat (73 učenika)
više od 1 sata (64 učenika)
manje od 1 sata (30 učenika)

2. **Koji su tvoji razlozi da učiš kod kuće?**

da bih stekao više znanja (68 učenika)
za bolju ocenu (77 učenika)
insistiraju roditelji (16 učenika)
ne učim kod kuće (7 učenika)

3. **Za sticanje znanja uglavnom koristiš?**

udžbenik (99 učenika)
svesku sa beleškama (34 učenika)
računar (25 učenika)
neke druge izvore (10 učenika)

Rezultati govore da 80% učenika provodi jedan i više sati dnevno učeći kod kuće, za to 92% uglavnom koriste udžbenike a za oko 50% učenika motivacija za učenje je ocena.

Drugi deo ankete odnosio se na motivaciono delovanje ocene za postizanje što boljih rezultata u učenju.

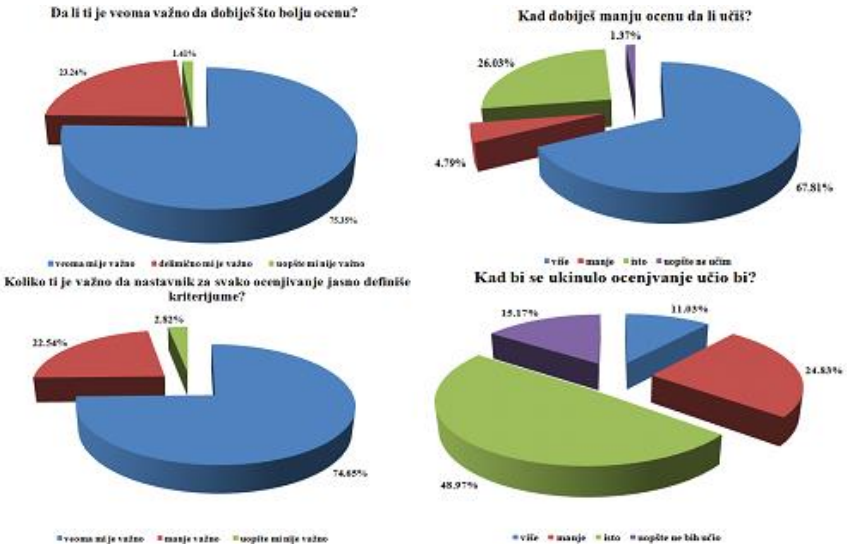

Slika 1. Odgovori učenika

Analizom podataka utvrđeno je da je velikoj većini učenika (75%) veoma važno da dobije što višu ocenu i da se posle dobijene niže ocene više zalažu i uče, da bi postigli što bolje rezultate na ocenjivanju. Jasno postavljanje kriterijuma je nevažno za oko 4% a veoma važno za 64% učenika. Oko 50% učenika učilo bi isto i kada se ne bi ocenjivalo u školi ali 15% uopšte ne bi učilo.

Za ovaj rad najvažnija su poslednja dva pitanja koja se odnose na mogućnost dobijanja bolje ocene ponavljanjem istih testova ili popravljanjem radova kod kuće.

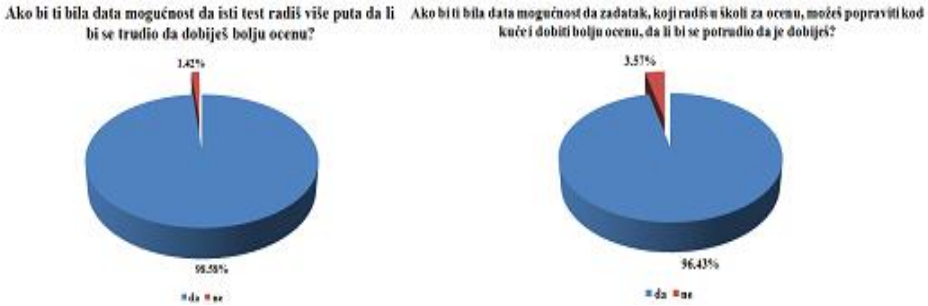

Slika 2. Odgovori učenika – motivaciona uloga ocenjivanja

Anketa za učenike koji koriste mudl

Od 168 anketiranih učenika njih 67 nastavu TIO prate koristeći mudl i mogućnosti ocenjivanja koje ta platforma pruža. Sledeća tebela pokazuje koliko su oni zadovoljni ali i koliko im ovakav način ocenjivanja pomaže da više i lakše savladaju nastavne sadržaje.

Tabela 1. Anketa za učenike koji koriste mudl

Redni broj	**Iskaz**
1	Ocenjivanje, pomoću mudla, omogućava da se precizno odrede kriterijumi za ocenjivanje svakog zadatka, koje mogu više puta pročitati sve dok mi ne bude potpuno jasno šta se od mene traži za određenu ocenu. To mi je važno.
2	Mogućnost da mogu više puta raditi isti test omogućava mi da dobijem bolju ocenu.
3	Kad više puta rešavam isti test naučim više.
4	Više volim usmeno ispitivanje od "Testića" na mudlu.
5	Mogućnost da zadatak koji radim na času, za ocenu, mogu doraditi od kuće je način da lakše dobijem bolju ocenu.
6	Grupni rad, korišćenjem saradničkih alata u mudlu, prikazuje učinak svakog člana grupe u zajedničkom radu, što omogućava objektivnije ocenjivanje članova grupe.
7	Mudl omogućava nastavniku da u svakom trenutku vidi kolika je aktivnost svakog učenika. Na taj način ocenjivanje posmatranjem i praćenjem je objektivno a ja mogu lakše da dobijem bolju ocenu.
8	Čuvanje i predstavljanje reprezentativnih radova, portfolio, je lakše u elektronskom obliku.
9	Korišćenjem mudla imam pregled svih svojih aktivnosti u toku školske godine. To mi omogućava da lakše odaberem radove za portfolio.
10	Uveo bih ovakav način ocenjivanja i za druge predmete.
11	Kada radim zadatke od kuće važno mi je da je nastavnica dostupna, za sva moja pitanja i nejasnoće, tokom celog dana.
12	Dopada mi se mogućnost da svaki učenik javno može da saopšti predloge za organizaciju časa i način ocenjivanja, koristeći elektronski pano postavljen na mudlu.

Odgovori učenika prikazani su na dijagrami na slici 3.

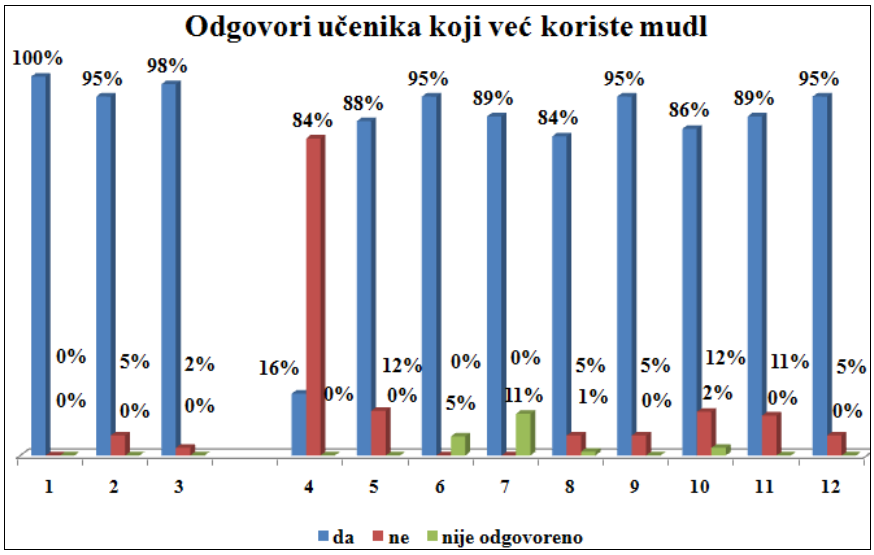

Slika 3. Odgovori učenika koji koriste mudl

Analizirajući odgovore učenika jasno se vidi da im je veoma važna objektivnost pri kao i precizno definisani kriterijumi ocenjivanja. Odgovarajući na drugi i treći iskaz 95% i 98% učenika je potvrdilo da više nauče na ovakav način a da im to omogućava želja da dobiju bolju ocenu. Takođe, način čuvanja i odabir radova za portfolio je olakšano korišćenjem mudla. Veća dostupnost nastavnika, mogućnost da se ovakav način ocenjivanja uvede i za druge predmete i mogućnost stalnog iznošenja predloga za poboljšanje kvaliteta nastave i većih postignuća učenika, koristeći elektronski pano, su iskazi za koje je potvrdne odgovore dalo od 84% do 95% anketiranih učenika.

Na slici 8 prikazani su dijagrami sa ocenama koje su, na kraju prvog polugodišta školske 2014/15. god., postigli učenici osmog razreda OŠ "Petar Lekovič" Požega, koristeći mudl. Prosečna ocena za sva odeljenja bila je 73,48%.

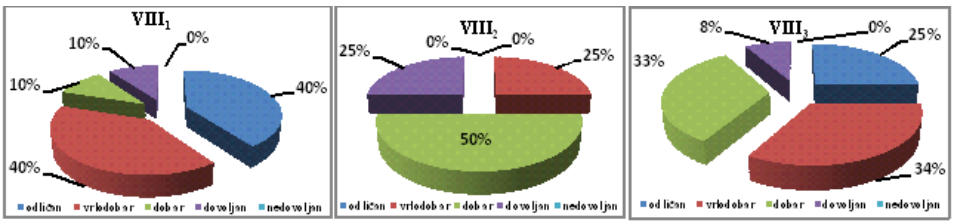

Slika 4. Ocene učenika na mudlu

4. ZAKLJUČAK

Cilj obrazovanja je da učenici steknu što više znanja i veština. Omogućiti učenicima da sami određuju visinu ocene tako što će sami popravljati svoje rezultate do ocene kojom će biti zadovoljni, utiče se na razvoj motivacije. Latinska izreka „Repetitio est mater studiorum“ ovde pokazuje svoje pravo značenje jer rešavajući više puta iste zadatke učenici uče, postižu bolje rezultate i stiču samopoštovanje.

Jedan od načina učenja je i kroz proces ocenjivanja. Ocenjivanje je kompleksan proces i zahteva praćenje i vrednovanje učenika na različite načine, jer su i oni međusobno različiti i svako jedinka za sebe, koja se različito iskazuje. Ni u kom slučaju ne umanjujući ostale oblike ocenjivanja a analizirajući i upoređujući rezultate ovih anketa, može se zaključiti da ocenjivanje koristeći mudl može biti jedan od načina praćenja rezultata učenika, koji se učenicima dopada, nastavnicima olakšava ovaj „najteži deo posla“ a roditeljima omogućava uvid u napredovanje svog deteta. Prema ovom istraživanju ovakav način ocenjivanja motivaciono deluje na povećano angažovanje učenika a samim tim i na količinu usvojenih sadržaja. Sa svim prednostima ovakvog načina ocenjivanja može se zaključiti da bi bilo poželjno da se uvrsti u obavezne metode ocenjivanja zajedno sa svim ostalim koje se koriste u obrazovnom procesu. „Bez obzira u kakvom obliku su formulisani nastavni programi, ti programi treba da predstavljaju sve mogućnosti za učenje koje mogu da dovedu do promena u učenikovom postignuću.” [2] Očigledno je da veoma veliki procenat učenika želi da dobije što bolju ocenu, na nama nastavnicima je da pronađemo različite mogućnosti da im to i olakšamo.

LITERATURA

[1] Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, (2013). Ocenjivanje zasnovano na kompetencijama u stručnom obrazovanju (strana 14)

[2] Bjekić, D., Papić, Ž. (2005). Ocenjivanje, Priručnik za ocenjivanje u srednjem stručnom obrazovanju (strana 8)